

ویرایش جدید

فلسفه

به زبان ساده

جنی تیچمن و کترین اوانز

ترجمه‌ی

اسماعیل سعادت‌ی

دفتر پژوهش و نشر سهروردی

۱۳۹۶

فهرست مطالب

۱۷	□ پیش‌گفتار
	مقدمه
	فلسفه چیست؟
۱۹	شاحه‌های فلسفه
۱۹	مابعدالطبیعه مطالعه‌ی وجود و شباحث
۲۱	فلسفه‌ی اخلاق مطالعه‌ی ارزش‌ها
۲۱	فلسفه‌ی سیاسی مطالعه‌ی شهروید و دولت
۲۳	فلسفه‌ی علم
۲۳	منطق فلسفه‌ی استنتاج و دلیل
۲۵	شاحه‌های دیگر فلسفه
۲۵	روی‌کردهای مختلف به فلسفه
۲۶	پی‌نوشت‌ها
	بحث اول
	مابعدالطبیعه فلسفه‌ی وجود و شباحث
۳۳	فصل ۱ چند معنای دربارهی وجود
۳۳	عناصر تشکیل‌دهنده‌ی جهان اجراء و کل‌ها
۳۵	عناصر تشکیل‌دهنده‌ی جهان مکان‌ها، زمان‌ها و
۳۹	عناصر سارنده‌ی جهان حمل و وجود

۸۹	آیا شرّ سلبی است یا ایحایی؟	عناصر سارنده‌ی جهان عدم وجود پادشاه فراسه	۴۰
۹۱	حیرخواهی و قدرت	پی‌نوشت‌ها	۴۳
۹۲	لایب‌بیتس و ولتر	فصل ۲ وجود خدا	۴۵
۹۲	حیر و شرّ و اختیار	براهین مبتنی بر الهام	۴۶
۹۵	حداناووری و شرّ	برهان مبتنی بر معجزات	۴۷
۹۶	پی‌نوشت‌ها	برهان علّت اُولی	۴۹
۹۹	فصل ۶ مسأله‌ی شناخت	برهان وجودی	۵۱
۹۹	شناخت، حقیقت و حطا	آیا وجود یک صفت است؟	۵۴
۱۰۰	شناخت، حقیقت و دلایل	برهان اتقان صبح	۵۶
۱۰۱	دانش چپستی و دانش چگوبگی	پی‌نوشت‌ها	۵۸
۱۰۲	سه نوع شناخت ناآگاهانه	فصل ۳ وجود و این‌همانی اشخاص	۶۱
۱۰۶	تسلسل دلایل	نظر جان لاک درباره‌ی این‌همانی	۶۲
۱۰۸	شناخت عملی است، نه نظری	اسان‌ها و اشخاص	۶۴
۱۰۹	تسلسل بی‌ریا است استدلال اسان پایایی ندارد	حافظه و حافظه‌ی کاذب	۶۶
۱۰۹	تسلسل نامتناهی بیست، بلکه دوری است	نظریه‌ی لاک در دوران حدید	۶۸
۱۱۰	تسلسل متناهی است نه نامتناهی	اشخاص اسانی	۷۰
۱۱۱	پاسخ رامری	پی‌نوشت‌ها	۷۱
۱۱۳	پی‌نوشت‌ها	فصل ۴ مسأله‌ی اختیار	۷۳
	بخش دوّم	علّت در مقابل تصادف	۷۴
	اخلاق فلسفه‌ی ارزش‌ها	آیا اختیار و حرّباوری با یک‌دیگر سازگارند؟	۷۵
۱۱۷	فصل ۷ اخلاق و توهم	حواست و تصمیم	۷۶
۱۱۷	شوپیهاور و بیچه	حرّباوری سلبی و ایحایی	۷۸
۱۱۸	عاطفه‌گرایی	حرّباوری افراطی و انعطاف‌پذیر	۷۹
۱۲۰	سببیت و «عراست»	تنبیین‌ها	۸۱
۱۲۵	پی‌نوشت‌ها	پی‌نوشت‌ها	۸۵
۱۲۷	فصل ۸ خودخواهی و دیگرخواهی	فصل ۵ وجود شرّ	۸۷
۱۲۸	نظریه‌های حویشتن‌خواهی کلنی‌گری	واقعیت شرّ	۸۸

۱۸۰	آبارشیسیم حناح چپ و حناح راست	نظریه‌های حویشتن‌خواهی رباپرنداری	۱۳۱
۱۸۱	آیا می‌توان دولت را ساقط کرد؟	نظریه‌ی حویشتن‌خواهی عقل‌بیاد	۱۳۲
۱۸۴	دولت و دولت طبیعت	نظریه‌ی حویشتن‌خواهی بیچه‌ای	۱۳۶
۱۸۵	هابر و لاک	پی‌نوشت‌ها	۱۴۱
۱۸۸	دولت و اقتدار آن	فصل ۹ فایده و اصول اخلاقی	۱۴۳
۱۸۹	نمونه‌ای از حقوق عرفی	نمونه‌ی بحست و عده‌های دم مرگ	۱۴۵
۱۹	نمونه‌هایی از حقوق قراردادی	نمونه‌ی دوّم کار مادر تیرا	۱۴۷
۱۹۰	حقوق کاری	نمونه‌ی سوّم حنرچین	۱۴۹
۱۹۲	پی‌نوشت‌ها	نمونه‌ی چهارم حقوق افراد بی‌گناه	۱۵
۱۹۵	فصل ۱۲ آردای	ایردای نه نظریه‌های وظیفه‌شناختی	۱۵۱
۱۹۵	آردای ایحایی و آردای سلبی	ایرداهایی نه نظریه‌ی اصالت فایده	۱۵۳
۱۹۶	آردای سیاسی	پی‌نوشت‌ها	۱۵۶
۱۹۷	استقلال	فصل ۱۰ ریدگی و مرگ	۱۵۹
۱۹۸	آردای سیاسی در قالب حکومت مشروطه	قتل چیست؟	۱۵۹
۲۰	آردای اقتصادی	قتل و حگ	۱۶۲
۲۰۱	آیا هیچ آردای‌ای می‌تواند آردای‌های دیگر را ؟	قتل و دفاع از خود	۱۶۳
۲ ۳	آردای فردی و حقوق طبیعی	چرا قتل بد است؟	۱۶۵
۲ ۴	آردای فردی و حقوق مدی	خودکشی چیست؟	۱۶۷
۲ ۶	مقایسه‌ی آردای‌ها	آیا خودکشی همیشه حطاست؟	۱۶۹
۲ ۷	پی‌نوشت‌ها	خودکشی در مواقع اضطراری	۱۷
۲۰۹	فصل ۱۳ برابری	ریدگی من از آن خود من است	۱۷
۲ ۹	سردرگمی‌ها در مورد برابری	خودکشی و فایده‌بخشی	۱۷۲
۲۱۰	انواع متفاوت برابری	نتیجه‌گیری	۱۷۳
۲۱۲	علیه برابری امکان استناد	پی‌نوشت‌ها	۱۷۵
۲۱۳	علیه برابری نظر باریک در مورد آردای و دارایی	بحث سوّم	
۲۱۶	دفاع از یک آرمان برابری فرصت	فلسفه‌ی سیاسی فلسفه‌ی دولت و شهروید	
۲۱۷	دفاع از یک آرمان قانون و ارزش‌ها	فصل ۱۱ اقتدار و بی‌دولتی	۱۷۹

۲۵	متعیرها
۲۵۱	در پراستر گذاشتن
۲۵۱	مثال‌هایی درباره‌ی ترجمه
۲۵۱	۱- نام‌ها و صفات
۲۵۲	۲- وجود
۲۵۲	۳- «چیری» و «کسی»
۲۵۲	۴- اسوئش سورها و متعیرها
۲۵۳	۵- رفع ابهام
۲۵۴	۶- بقص
۲۵۴	۷- کثرت و عدد
۲۵۵	۸- فقط یکی
۲۵۶	منطق و رباں عادی
۲۵۷	پی‌نوشت‌ها

بحش ششم

فلسفه‌ی زندگی

۳۶۱	فصل ۲۴ معنای زندگی
۳۶۱	رمان، اندیت و هدف
۳۶۵	زندگی و حوشحتی بدیبی
۳۶۸	زندگی و حوشحتی حوش‌بیبی
۳۷۰	اررش داتی زندگی
۳۷۴	پی‌نوشت‌ها
۳۷۷	فصل ۲۵ تأثیر فلسفه بر زندگی
۳۷۸	دیدگاه‌های وسیع و تنگ درباره‌ی فلسفه
۳۷۸	فلسفه‌ی کاربرد
۳۷۹	فلسفه در زندگی اجتماعی
۳۸۳	آثار فلسفه
۳۸۴	نمونه‌هایی از دوران باستان

۳۰۵	پی‌نوشت‌ها
۳۰۷	فصل ۲۰ منطق قیاسی
۳۰۹	نمادها، اصطلاحات احتصاری و تحصصی
۳۱۲	طبقه‌بندی قیاس‌ها به ۲۵۶ صورت
۳۱۵	حداساری صروب منتج از صروب عقیم
۳۱۷	صروب صعیف
۳۱۹	پی‌نوشت‌ها
۳۲۳	فصل ۲۱ منطق حدید
۳۲۷	پی‌نوشت‌ها
۳۲۹	فصل ۲۲ منطق قسایا
۳۳۰	قسایا و اررش‌ها
۳۳۱	قسایای پایه، قسایای مرگب و عملگرا
۳۳۳	پراستر و ابهام دامنه
۳۳۴	نمادها و تعریف‌های عملگرا
۳۳۴	تعاریف لفظی
۳۳۵	تعاریف جدول اررشی
۳۳۷	ردس‌ها و حملات درهم برهم
۳۳۸	سبحش صحت استدلال‌ها
۳۴۲	پی‌نوشت‌ها
۳۴۵	فصل ۲۳ منطق محمول‌ها
۳۴۵	منطق محمول‌ها و رباں عادی
۳۴۶	عناصر منطق محمول‌ها
۳۴۷	عملگرا
۳۴۷	نام‌های حاص، نام‌های عام و وصف‌ها
۳۴۷	محمول‌ها
۳۴۸	محمول‌های پایه و مرگب
۳۴۹	دو سور

اِپِر	۴۱۹
پی نوشت‌ها	۴۲
پیوست ۳ برحی ار فیلسوفان مشهور معاصر	۴۲۳
آسکام	۴۲۳
دیویدسُس	۴۲۳
دامِت	۴۲۴
فوت	۴۲۴
گتیر	۴۲۴
گودس	۴۲۴
هر	۴۲۵
کریپکی	۴۲۵
کوهس	۴۲۵
لوئیس	۴۲۵
مک‌ایتایر	۴۲۵
میدلی	۴۲۵
ناریک	۴۲۶
پلیس	۴۲۶
کواین	۴۲۶
رالر	۴۲۶
سیگر	۴۲۷
اسمارت	۴۲۷
استراوسُس	۴۲۷
پی نوشت‌ها	۴۲۷
□ کتاب‌نامه و راهنمای مطالعات بیش‌تر	۴۳۱
□ واژه‌نامه‌ی انگلیسی – فارسی	۴۳۹
□ نمایه‌ی اعلام و موضوعات	۴۵۳

مقدمه

فلسفه چیست؟

فلسفه عبارت است از مطالعه‌ی مسائلی که بهایی، انتزاعی و بسیار فراگیرند این مسائل به ماهیت وجود، معرفت، اخلاق و دلیل و هدف اسان مربوط می‌شوند

شاخه‌های فلسفه

در فلسفه‌ی دانشگاهی این موضوع را به عنوان یک کلّ به شاخه‌های مختلفی تقسیم می‌کند طبق سنت، شاخه‌های اصلی این موضوع عبارتند از مابعدالطبیعه،^(۱) فلسفه‌ی اخلاق،^(۲) فلسفه‌ی سیاسی،^(۳) فلسفه‌ی علم^(۴) و منطق^(۵) ما در این کتاب همه‌ی این‌ها را مورد بررسی قرار خواهیم داد سخن را با چند توضیح مقدماتی آغار می‌کنیم

مابعدالطبیعه مطالعه‌ی وجود و شناخت

کلمه‌ی «مابعدالطبیعه» نامی است که یکی از گردآورندگان آثار ارسطو^(۶) به نام آندرویکوس^(۷) روی برخی از رسائل او گذاشته است خود ارسطو این رسائل را «فلسفه‌ی اولی»^(۸) نامیده بود منظور او از

کلمه‌ی «اولی» بیادی‌ترین، اساسی‌ترین، و یا مهم‌ترین بود موضوع «فلسفه‌ی اولی» عبارت است از دات و خود، دات علّیت (یا تکوین) و ماهیت شحاح

عنوان *مابعدالطبیعه* کم و بیش به‌طور تصادفی به «فلسفه‌ی اولی» داده شد. آندرویکوس به‌هنگام گردآوری و تدوین آثار ارسطو، مسائل مربوط به «فلسفه‌ی اولی» را به‌همراه رساله‌ای به نام *طبیعیات*،^(۹) در یک کتاب گنجانید، به‌گونه‌ای که کتاب یادشده با *طبیعیات* آغار می‌شود. نظر به این که کلمه‌ی یونانی «متا» به معنای «مابعد» است، آندرویکوس بخش دوم کتاب را *مابعدالطبیعه* نامید، یعنی بخشی که بعد از *طبیعیات* قرار گرفته است.

«فلسفه‌ی اولی» یا «مابعدالطبیعه» علمی است متشکل از هستی‌شناسی^(۱۰)، که عبارت است از مطالعه‌ی دات و خود و دات تکوین یا پیدایش، به‌همراه معرفت‌شناسی^(۱۱) که همان نظریه‌ی شحاح است. ولی مسائلی درباره‌ی ذهن، روح، خدا، زمان، مکان و اختیار را نیز مورد پرسش قرار می‌دهد. این امر به دلیل آن است که تحقیق در خصوص دات کلی و خود و معرفت ناگیر به مسائل دیگری محر می‌گردد که با آنها ارتباط دارند. فی‌المثل، این سؤال که «و خود چیست؟» این سؤالات را پیش می‌آورد که «جوهر^(۱۲) چیست؟ ماده چیست؟ و درباره‌ی عدم^(۱۳) چه می‌توان گفت؟» این سؤال که «علّت^(۱۴) چیست؟» نیز این سؤالات را پیش می‌آورد که «آیا جهان آغارِ زمانی دارد؟ آیا آن علّتی دارد؟ زمان چیست؟ آیا حدایی هست؟» هم‌چنین این پرسش که «شحاح چیست؟» به سؤالاتی از این دست می‌انجامد که «آیا شحاح امکان‌پذیر است؟ آیا شحاح نوعی ناور است؟ آیا شحاح یک حالت دهی است؟ آیا معرفت یا شحاح ناآگاهانه و خود دارد؟»

فلسفه‌ی اخلاق مطالعه‌ی ارزش‌ها

اصل و منشأ کلمه‌ی «ethics» واژه‌ای است یونانی به معنای منش و رفتار، ولی از قرن هفدهم به این سو، این کلمه در زبان انگلیسی، به معنای مطالعه یا دانش اخلاقیات، و یا توسعاً دانش همه‌ی انواع و طایف انسانی از جمله و طایف اخلاقی، قانونی و سیاسی به کار می‌رود.

امروزه «اخلاق» دو معنای متفاوت دارد. نخست می‌توان آن را مطالعه و بررسی نظریه‌هایی درباره‌ی سرچشمه‌های عقلانی و توحیه اصول اخلاقی و اخلاقیات به‌طور کلی دانست. دوم این که می‌تواند به معنای اصول خاص رفتار مورد قبول افراد عادی و یا متخصصان باشد. وقتی مردم درباره‌ی اخلاق کاری، اخلاق پزشکی، اخلاق بازرگانی و حر آن سخن می‌گویند، معنای دوم این کلمه مورد نظر است. ما عمدتاً با اخلاق به معنای نخست آن سروکار خواهیم داشت.

اخلاق که فلسفه‌ی اخلاق نیز نامیده می‌شود، در کنار موضوعات دیگر، شأن و منزلت خاص خودش را نیز به‌عنوان تحقیقی عینی مورد بحث قرار می‌دهد. مهم‌تر این که اخلاق ناانگیره، و به‌ویژه دگرخواهی^(۱۵) و خودمدارازنگاری^(۱۶) نیز ارتباط دارد. علم اخلاق مسائلی را درباره‌ی اصول اخلاقی، سعادت، عدالت، شحاح و به‌طور کلی مسائلی را درباره‌ی حالات و حاصلت‌هایی که ارزش‌مند و پسندیده یا بی‌ارزش و ناپسند شمرده می‌شوند مورد بررسی قرار می‌دهد.

فلسفه‌ی سیاسی مطالعه‌ی شهروند و دولت

فلسفه‌ی سیاسی به مسائل مرتبط با حکومت، شهروند^(۱۷) و دولت^(۱۸) می‌پردازد، ولی چندان نا حرثیات، یعنی چم و حم حکومت‌های خاص یا شیوه‌های حکمرانی سروکار ندارد، بلکه می‌کوشد به سؤالات کلی‌تر، از